

Київський університет імені Бориса Грінченка
Факультет української філології, культури і мистецтва
Кафедра української мови

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

Олексій ЖИЛЬЦОВ

“ 01 ” вересня 2023

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

УКРАЇНСЬКІ СТУДІЇ:

КУЛЬТУРА УСНОГО І ПИСЕМНОГО МОВЛЕННЯ

(УКРАЇНСЬКА)

для студентів

спеціальності: 0.35 Філологія

освітнього рівня: перший (бакалаврський)

освітньої програми: 035.065.01 Мова і література (китайська)

освітньої програми: 035.069.02 Мова і література (японська)

Київ – 2023

Київський університет імені Бориса Грінченка
Факультет української філології, культури і мистецтва
Кафедра української мови

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

О.Б.Жильцов
2022 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
УКРАЇНСЬКІ СТУДІЇ:
КУЛЬТУРА УСНОГО І ПИСЕМНОГО МОВЛЕННЯ
(УКРАЇНСЬКА)**

для студентів

спеціальності: 035 Філологія

освітнього рівня: перший (бакалаврський)

освітньої програми: 035.065.01 Мова і література (китайська)

спеціалізації: 035.065 Східні мови і літератури (переклад включно),
перша - китайська

освітньої програми: 035.069.02 Мова і література (японська)

спеціалізації: 035.069 Східні мови і літератури (переклад включно),
перша - японська

Київ – 2022

Розробник: Дроботенко В.Ю., доцент кафедри української мови ,кандидат філологічних наук

Викладач: Дроботенко В.Ю., доцент кафедри української мови ,кандидат філологічних наук

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри української мови

Протокол № 2 від 02.09.2022

Завідувач кафедри української мови (М.О. Вінтонів)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми
«___»___ 20___р.

Гарант освітньої програми _____ (_____)

Гарант освітньої програми _____ (_____)

Робочу програму перевірено

01 . 09 . 2023 р.

Заступник директора/декана (С.І. Горобець)
(ініціали, прізвище)

Пролонговано

на 2023/2024 н. р. (Вінтонів М. І.) «30» вересня 2023 р., протокол №9

--	--	--	--	--

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання
	денна
Українські студії	
Вид дисципліни	обов'язкова
Мова викладання навчання та оцінювання	українська
Загальний обсяг кредитів / годин	6/ 180
Курс	III-IV
Семестр	5, 6, 7
Кількість змістових модулів з розподілом:	2
Змістовий модуль 2. Культура усного і писемного мовлення (українська)	
Курс	III
Семестр	5
Обсяг кредитів	2
Обсяг годин, в тому числі:	60
Аудиторні	28
Модульний контроль	4
Семестровий контроль	-
Самостійна робота	28
Форма контролю	екзамен

II. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета курсу «Культура усного і писемного мовлення (українська)» – формування української громадянської ідентичності шляхами підвищення ролі української мови як національної цінності та подолання мовно-культурної меншовартості українців; поглиблення системного уявлення студентів про усне і писемне мовлення українців; формування українськомовної комунікативної компетентності майбутніх фахівців.

Завдання навчальної дисципліни:

- **виховання** у здобувачів вищої освіти почуття національної свідомості та історичної мовно-культурної пам'яті, що сприятиме підвищенню мотивації вивчення культури усного та писемного мовлення, історії української культури та права людини, громадянина України
- **формування** української громадянської ідентичності; популяризації та збереження культурної спадщини та культурних цінностей України;
- **формування** українськомовного іміджу, комунікативної, мовленнєвої, прагматичної, соціокультурної, загальних та фахових компетентностей у процесі усвідомленого опанування мовної, мовленнєвої, комунікативної теорій;
- **здійснення** заходів, спрямованих на розвиток цілісної загальнодержавної політики національно-патріотичного виховання.

Під час практичних занять та самостійної роботи студенти, майбутні фахівці в галузі філології *набувають таких програмних компетентностей:*
035.065.01 Мова і література (китайська)

загальні компетентності:

- **ЗК-2:** Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
- **ЗК-3:** здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово;
- **ЗК-4:** здатність бути критичним і самокритичним;
- **ЗК-5:** здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями;
- **ЗК-7:** уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми;
- **ЗК-8:** здатність працювати в команді та автономно;
- **ЗК-10:** здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- **ЗК-11:** здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;

- **ЗК-13:** здатність проведення досліджень на належному рівні;
- **фахові компетентності:**
 - **ФК 2:** Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.
 - **ФК 3:** Здатність використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії китайської мови.
 - **ФК 4:** Здатність аналізувати діалектні та соціальні різновиди китайської, описувати соціолінгвальну ситуацію
 - **ФК 8:** Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.
 - **ФК 11:** Здатність до надання консультацій з дотримання норм літературної мови та культури мовлення.
 - **ФК 12:** Здатність до організації ділової комунікації.

035.069.01 Мова і література (японська)

загальні компетентності:

- **ЗК-2:** Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
- **ЗК-3:** здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово;
- **ЗК-4:** здатність бути критичним і самокритичним;
- **ЗК-5:** здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями;
- **ЗК-7:** уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми;
- **ЗК-8:** здатність працювати в команді та автономно;
- **ЗК-10:** здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- **ЗК-11:** здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- **ЗК-13:** здатність проведення досліджень на належному рівні;
- **фахові компетентності:**
 - **ФК 2:** Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.
 - **ФК 3:** Здатність використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії японської мови.

- **ФК 4:** Здатність аналізувати діалектні та соціальні різновиди китайської, описувати соціолінгвальну ситуацію
- **ФК 8:** Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.
- **ФК 11:** Здатність до надання консультацій з дотримання норм літературної мови та культури мовлення.
- **ФК 12:** Здатність до організації ділової комунікації.

ІІІ. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ

Навчання за дисципліною спрямоване на отримання таких *програмних результатів*:

035.065.01 Мова і література (китайська)

ПРН 1: Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною та китайською мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації.

ПРН 4: Розуміти фундаментальні принципи буття людини, природи, суспільства.

ПРН 7: Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів.

ПРН 8: Знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію китайської мови і літератур, що вивчаються, і вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності.

ПРН 9: Характеризувати діалектні та соціальні різновиди китайської мови, що вивчаються(ється), описувати соціолінгвальну ситуацію.

ПРН 10: Знати норми літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності.

035.069.01 Мова і література (японська)

ПРН 1: Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною та японською мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації.

ПРН 4: Розуміти фундаментальні принципи буття людини, природи, суспільства.

ПРН 7: Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів.

ПРН 8: Знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію японської мови і літератур, що вивчаються, і вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності.

ПРН 9: Характеризувати діалектні та соціальні різновиди японської мови, що вивчаються(ється), описувати соціолінгвальну ситуацію.

ПРН 10: Знати норми літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності.

Організація навчальної діяльності в Центрі культури української мови

Реформування системи вищої освіти на сучасному етапі зумовлює концептуальні зміни в напрямках, цілях, завданнях, змісті освіти, філологічної зокрема, які зорієнтовують передовсім на розвиток особистості, формування творчої ініціативи, мобільності, підвищення конкурентоздатності майбутнього фахівця.

Задля ефективної реалізації концепції нової освітньої стратегії університету програмою передбачено застосування можливостей Центру культури української мови.

Для цього впроваджено систематичне застосування орфоепічних тренінгів, риторичних розминок, дослідницьких завдань, що передбачають карткування мовного матеріалу, укладання мультимедійних словників, опрацювання спеціальної літератури тощо; творчих завдань тощо.

Крім того, студентів залучено до роботи в проблемних групах, до участі в наукових конференціях; мовних конкурсах тощо.

У Центрі заплановано презентації наукових видань із проблем культури української мови, зустрічі з науковцями.

IV. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ Тематичний план

Назва змістових модулів, тем	Ус ь о го	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна					Са мо сті йн а
		Ле кці ї	Се мі на ри	Пр ак ти ч.н і	Ла бо ра т.	Ін ди від .	
Змістовий модуль I. Культура усного мовлення як чинник творення лінгвального (фахового) простору							
Тема 1. Генеологія української мови	4			2			6
Тема 2. Функціонально-стилістична диференціація української мови як основа культури фахової мови	2			2			

Тема 3. Культура усного фахового спілкування	2			2			
Тема 4. Функціонування української мови в уснорозмовній сфері та вплив на соціум (професійна комунікація, мова медіа та реклами)	2			2			
Тема 5. Виразність усного мовлення	2			2			
Тема 6. Орфоепічна та акцентуаційна грамотність як складник мовленнєвої культури фахівця	2			2			
Тема 7. Технології комунікативного впливу	2			2			
Тема 8. Мовний етикет як складник культури мовлення	4			2			6
Тема 9. Гендерні та вікові аспекти спілкування	2			2			
Модульний контроль	2						
Разом	24			18			12
<p>Змістовий модуль II. Культура писемного мовлення як чинник творення лінгвального (фахового) простору</p>							
Тема 10. Динаміка мовної норми і проблеми кодифікації	3			2			4
Тема 11. Український правопис у контексті мовних інновацій	4			2			2
Тема 12. Лексична та фразеологічна правильність мовлення	4			2			2
Тема 13. Граматична парадигма в лінгвальній культурі фахівця	4			2			4
Тема 14. Синтаксичні аспекти культури мовлення	4			2			4
Модульний контроль	2						
Разом	21			10			16
Семестровий контроль	-						
Усього	60			28			28

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль I.

Культура усного мовлення як чинник творення лінгвального (фахового) простору

Тема 1. Генеологія української мови. Українська мова серед інших мов світу: типологічні ознаки, стан і статус.

Найважливіші відомості з історії походження та розвитку української мови: початок становлення (VI ст. н.е.); формування фонетичної системи (XII – перша половина XIII ст.); розвиток фонетичної і граматичної систем (до середини XVI ст.). Суть етнополітичних концепцій походження українського народу і його мови: автохтонна концепція, «єдиноруська концепція», концепція «спільної колиски». Основні постулати концепції походження української мови Ю. Шевельова.

Літературно-писемна двомовність XIV – XVIII ст.: слов'яноруська мова, староукраїнська («проста мова»). Формування та джерела розвитку національної мови.

Місце української мови на карті мов світу. Типологічні особливості української мови на фонетичному, морфологічному та синтаксичному рівнях.

Українська мова в міжкультурному діалозі.

Тема 2. Функціонально-стилістична диференціація української мови як основа культури фахової мови.

Закономірності функціонування мови в різних сферах її суспільного життя. Універсальність поняття «стиль».

Культура мовлення та «стиль мовлення». Вплив стилю й жанру на формування мовленнєвої культури майбутнього фахівця.

Принципи, історія і критерії класифікації та жанрової диференціації стилів. Характеристика функціональних стилів української літературної мови.

Засоби творення стильової доречності. Різновиди стилістично виправданого слововживання: стильова, контекстуальна, ситуативна та особистісно-психологічна.

Взаємодія стилів, підстилів і їх цілісність.

Співвідношення національного та інтернаціонального у стилістиці національної мови.

Тема 3. Культура усного фахового спілкування.

Особливості усного спілкування у фаховій діяльності. Загальні вимоги, що визначають рівень культури усного ділового мовлення.

Індивідуальні та колективні форми фахового спілкування: за способом взаємодії між комунікантами, за кількістю учасників, з урахуванням каналів комунікації, залежно від змісту повідомлення.

Жанри усного мовлення (співбесіда, розмова телефоном, доповідь, репортаж, захист наукового проєкту). Дискусійний діалог, репліки, суперечка/конфлікт, аргументація мовлення оратора. Функції та види бесід. Стратегії поведінки під час ділової бесіди. Співбесіда з роботодавцем.

Етикет телефонної розмови.

Мистецтво публічного виступу. Жанри публічного виступу. Закони ефективного спілкування. Умови успішного публічного виступу. Способи виголошення промови. Мистецтво ставити правильні запитання та отримувати змістовні відповіді.

Тема 4. Функціонування української мови в уснорозмовній сфері та вплив на соціум (професійна комунікація, мова медіа та реклами).

Динаміка і статика в корпусі уснорозмовної лексики професійного спілкування. Чинники екстралінгвальні та інтралінгвальні як фактори поповнення розмовного вокабуляра. Розмовні одиниці соціолінгвального сектору.

Мовна економія. Мовні смаки, їх вплив на сферу спілкування комунікантів. Неолексеми професійного мовлення. Причини входження неологізмів у професійне мовлення. Оказіоналізми мови медіа та реклами.

Вплив мови професійного спілкування, медіа та реклами на формування мовного простору спільноти. Взаємодія прескриптивної та дескриптивної норм, співіснування заблокованих мовною нормою лексичних одиниць у практиці усного спілкування.

Тема 5. Виразність усного мовлення.

Поняття засобів логіко-емоційної виразності. Інтонація як мовне явище, її сутність і вивчення. Мовні такти – основна ланка органічного зв'язку компонентів виразності і системостворюючих відношень між ними. Паузи, їх роль і значення в мовленні. Логічний наголос. Функціональні особливості логічного наголосу. Мелодика мовлення, її значення для вираження змісту фрази. Темп мовлення, його значення в словесній діяльності. Позамовні засоби виразності.

Тема 6 Орфоепічна та акцентуаційна грамотність як складник мовленнєвої культури фахівця.

Сучасна українська орфоепія. Орфоепічні норми, їхнє значення. Причини порушення орфоепічних норм. Типи орфоепічних помилок.

Основні норми літературної вимови голосних і приголосних звуків в сучасній українській літературній мові.

Вимова слів іншомовного походження.

Основні закони милозвучності української мови.

Норми щодо наголошування слів. Варіантне наголошування слів. Наголос у складних і складноскорочених словах.

Орфоепічні словники.

Тема 7. Технології комунікативного впливу.

Специфіка і структура мовленнєвого впливу. Маніпулятивні технології: способи розпізнання та протистояння. Мова як наскрізна сугестивна система. Лінгвістичні рівні впливу. Екстралінгвальні чинники впливу. Сугестогенні дискурси.

Офіційне та приватне спілкування крізь призми маніпулятивних технологій. Маніпулятивні техніки та протистояння маніпуляціям у спілкуванні. Алгоритми мовного протистояння маніпулятивним впливам.

Сучасні технології нейролінгвістичного програмування. Особливості здійснення сугестивного впливу в інтернеті.

Захист від маніпулятивного впливу. Техніки протистояння маніпулюванню.

Тема 8. Мовний етикет як складник культури мовлення.

Мовний, мовленнєвий, спілкувальний етикет.

Комунікативний кодекс (етнічні, етнолінгвістичні та соціолінгвістичні параметри).

Структура мовного етикету. Стандартні етикетні ситуації. Етикетна формула.

Особливості українського мовленнєвого етикету. Український комплімент.

Мовний етикет у професійному спілкуванні. Правила. Вимоги.

Мовний етикет академічного навчального середовища.

Тема 9. Гендерні та вікові аспекти спілкування.

Гендерні характеристики комунікативної поведінки.

Гендерні стереотипи і гендерна чутливість комунікації.

Реалізація стратегії фемінізації в українській мові. Фемінітиви в українській мові ХХІ ст. Відображення фемінізації в офіційно-діловій сфері. Лінгвокультурологічна оцінка найменувань жінок.

Вікові особливості комунікативних властивостей особистості (у різні періоди розвитку). Молодіжний сленг. Студентський жаргон.

Змістовий модуль II.

Культура писемного мовлення

як чинник творення лінгвального (фахового) простору

Тема 10. Динаміка мовної норми і проблеми кодифікації.

Мовна норма. Правильність, досконалість, зразковість як характеристики, що визначають нормативну літературну мову, високу культуру мови фахівця.

Система норм писемного мовлення: лексико-фразеологічні, морфологічні, синтаксичні, графічні, орфографічні, пунктуаційні, стилістичні. Причини порушення мовних норм.

Формування мовних норм у процесі стильового розгалуження мови.

Варіантність мовної норми.

Особливості фіксації мовних норм у правописі, словниках, довідниках, підручниках та посібниках з української мови.

Тема 11. Український правопис у контексті мовних інновацій.

Принципи українського правопису.

Основні зміни до нової редакції правопису.

Найважливіші правописні норми сучасної української літературної мови. Ненаголошені **е, и, о** в сучасній українській літературній мові.

Правила вживання м'якого знака та апострофа в сучасній українській мові. Правопис префіксів у сучасній українській літературній мові.

Правопис слів іншомовного походження. Подвоєння та подовження приголосних. Правила вживання великої літери у власних назвах.

Написання слів разом, окремо і через дефіс. Правопис не, ні з різними частинами мови.

Орфографічні словники.

Тема 12. Лексична та фразеологічна правильність мовлення.

Точність наукового мовлення. Особливості вживання термінів.

Художня точність. Унормоване слововживання. Оказіоналізми в художньому мовленні. Причини порушення семантичної точності мовлення: вживання слів у значенні, невластивому для літературної мови; невміння користуватися синонімами, паронімами, термінами, багатозначними словами й омонімами; міжмовна лексико-семантична інтерференція в умовах білінгвізму; порушення норм лексичної, граматичної та стилістичної сполучуваності; мовна надмірність; мовна недостатність.

Поняття фразеологічної норми. Найпоширеніші типи порушення фразеологічної точності: дослівний переклад іншомовних висловів або фраз, які в українській мові мають свої відповідники; незнання точного значення фразеологізму, його експресивно-стилістичних особливостей, сфери вживання; трансформація складу фразеологізму, розширення фразеологізму; спотворення складу фразеологічної одиниці через підміну слів.

Тема 13. Граматична парадигма в лінгвальній культурі фахівця.

Словотвірні норми. Граматична правильність українського мовлення.

Нормативність творення відонімних дериватів. Прізвища, імена та імена по батькові: закономірності творення та особливості відмінювання.

Нормативність уживання граматичних форм самостійних частин мови.

Синонімія та омонімія відмінкових та прийменниково-відмінкових форм.

Порушення норм у вживанні службових частин мови.

Тема 14. Синтаксичні аспекти культури мовлення.

Синтаксичні аспекти письмового мовлення. Синтаксичні засоби економії в письмовому мовленні.

Формальна і семантична ускладненість речення. Поняття про однорідні члени речення. Способи вираження однорідності. Узагальнюючі слова у реченнях з однорідними членами. Пунктуація у реченнях з однорідними членами. Вставні та вставлені конструкції. Відокремлення означень (узгоджених і неузгоджених), відокремлення прикладок, обставин, додатків. Пунктуація при відокремлених членах речення.

Розділові знаки у складносурядному та складнопідрядному реченнях. Залежність постановки розділових знаків у безсполучникових складних реченнях від змістових відношень, які встановлюються між предикативними частинами. Кома, крапка з комою, тире і двокрапка у безсполучникових складних реченнях.

Пряма та непряма мова. Розділові знаки при прямій / непрякій мові.

VI. КОНТРОЛЬ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студента

№ з/п	Вид діяльності	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2	
			Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
2.	Відвідування практичних занять	1	9	9	5	5
4.	Робота на практичному занятті	10	9	90	5	50
3.	Виконання завдання з самостійної роботи	5	2	10	5	25
5.	Виконання модульної контрольної роботи	25	1	25	1	25
Разом				134		105
Максимальна кількість балів: 239						
Розрахунок коефіцієнта: $239/60 \approx 3,98$						
Екзамен						40 балів

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

Змістовий модуль I.

Культура усного мовлення як чинник творення лінгвального (фахового) простору

Тема 1. Генеологія української мови

Завдання:

1. Зробити тези до наукових праць:

- Півторак Г. Походження українців, росіян, білорусів та їхніх мов. Міфи і правда про трьох братів слов'янських із «спільної колиски». К.: Наукова думка, 2001. С.79 – 97.
- Півторак Г.П. Коли ж виникла українська мова? // Історія української мови. Хрестоматія / Упоряд. С.Я.Єрмоленко, А.К.Мойсієнко. К.: Либідь, 1996. С.270 – 279.

2. Ознайомитися з основними положеннями закону «Про забезпечення функціонування української мови як державної» від 16 липня 2019 року.

Тема 8. Мовний етикет як складник культури мовлення.

Завдання:

Знайти приклади діалектних мовних формул вітання, прощання, привітання з різними народними святами (по 2-3 приклади на кожную групу).

Змістовий модуль II.

Культура писемного мовлення як чинник творення лінгвального (фахового) простору

Тема 10. Динаміка мовної норми і проблеми кодифікації

Завдання:

Створити інфографіку про історію українського правопису, використавши матеріал, уміщений за посиланням <http://litopys.org.ua/ohukr/ohu20.htm>

Тема 11. Український правопис у контексті мовних інновацій

Завдання:

Опрацювати основні зміни, внесені до нового правопису 2019 року.

Тема 12. Лексична та фразеологічна правильність мовлення

Завдання:

Знайти та проаналізувати приклади порушення лексичних норм в мові українських медіа.

Тема 13. Граматична парадигма в лінгвальній культурі фахівця

Завдання:

Знайти та проаналізувати приклади порушення морфологічних норм в мові українських медіа.

Тема 14. Синтаксичні аспекти культури мовлення

Завдання:

Знайти та проаналізувати приклади порушення пунктуаційних норм української мови в рекламних текстах.

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали	Термін виконання (тижні)
Змістовий модуль I. Культура усного мовлення як чинник творення лінгвального (фахового) простору			
Тема 1. Генеологія української мови	конспект тез	5	I
Тема 8. Мовний етикет як складник культури мовлення	завдання пошукового характеру	5	IX
Разом за змістовий модуль: 10 балів			
Змістовий модуль II. Культура писемного мовлення як чинник творення лінгвального (фахового) простору			
Тема 10. Динаміка мовної норми і проблеми кодифікації	інфографіка	5	X
Тема 11. Український правопис у контексті мовних інновацій	завдання пошукового характеру	5	XI
Тема 12. Лексична та фразеологічна правильність мовлення	завдання пошукового характеру	5	XII
Тема 13. Граматична парадигма в лінгвальній культурі фахівця	завдання пошукового характеру	5	XIII
Тема 14. Синтаксичні аспекти культури мовлення	завдання пошукового характеру	5	XIV
Разом за змістовий модуль: 25 балів			
Разом за семестр: 35 балів			

Критерії оцінювання самостійної роботи

Максимальна кількість балів – 5

Оцінка за п'ятибальною шкалою	Значення оцінки
5 балів	студент глибоко та міцно засвоїв матеріал; наводить теоретично і практично правильні, обґрунтовані коментарі; проводить грамотний та чітко структурований аналіз мови медіа; самостійно здійснює узагальнення і висновки; вичерпно, послідовно, грамотно оформив самостійно виконані завдання (оцінка "відмінно").
4 бали	студент добре знає матеріал, але допускає незначні помилки в аналізі мови медіа, які за допомогою викладача швидко виправляє; здатен здійснювати лінгвістичний аналіз, самостійно робити висновки; успішно виконав та оформив самостійну роботу з незначною кількістю помилок (оцінка "добре").
3 бали	виконано не всі завдання; студент припускається грубих помилок, які самостійно не може виправити; недостатньо правильно і грамотно оформлено результати аналізу; рівень розуміння матеріалу студентом можна визначити як поверхневий (оцінка "задовільно").
1 – 2 бали	студент засвідчує фрагментарне знання матеріалу, не може здійснити аналіз мови медіа; наявна значна кількість суттєвих помилок у змісті та оформленні (оцінка "незадовільно").

6.3 Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Модульна контрольна робота №1

Форма проведення: письмова.

Максимальна кількість балів: 25 балів.

Критерії оцінювання: модульна контрольна робота включає 50 тестових завдань, правильне виконання яких оцінюється у 0,5 балів.

Модульна контрольна робота №2

Форма проведення: письмова.

Максимальна кількість балів: 25 балів.

Критерії оцінювання: модульна контрольна робота включає 50 тестових завдань, правильне виконання яких оцінюється у 0,5 балів.

6.4. Форма проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Форма семестрового контролю – екзамен.

Умови допуску: студент не має заборгованостей із самостійних семестрових завдань та модульних контрольних робіт, виступав на семінарських заняттях, підготував проект; набрав не менше 36 балів.

Форма проведення екзамену – письмова

Критерії оцінювання

Екзаменаційний білет містить 40 тестових завдань:

20 питань зі змістового модуля «Історія української культури»;

20 питань зі змістового модуля «Культура усного і писемного мовлення»;

Відповідь на кожне завдання оцінюється 1 балом.

6.5 Орієнтовний перелік тем для семестрового контролю

1. Культура української мови. Ознаки культури української мови.
2. Українська мова як єдина національна мова українського народу і форма його національної культури. Державна мова, її функції.
3. Поняття літературної мови. Ознаки літературної мови: високий ступінь престижності, багатофункціональність, стилістична диференціація, унормованість, наддіалектність. Позитивні та негативні риси пуризму.
4. Суть етнополітичних концепцій походження українського народу і його мови.
5. Літературно-писемна двомовність XIV–XVIII ст.: слов'яноруська мова, староукраїнська («проста мова»). Формування та джерела розвитку національної мови.
6. Типологічні особливості української мови на фонетичному, морфологічному та синтаксичному рівнях.
7. Характеристика офіційно-ділового стилю мовлення.
8. Характеристика наукового стилю мовлення.
9. Характеристика розмовного стилю мовлення.
10. Стилї мовлення в Інтернеті.
11. Особливості усного спілкування у фаховій діяльності. Загальні вимоги.
12. Індивідуальні та колективні форми фахового спілкування.
13. Жанри усного мовлення.
14. Мистецтво публічного виступу. Умови успішного публічного виступу.
15. Підготовка до публічного виступу.
16. Способи виголошенн промови.
17. Установлення контакту з аудиторією та способи утримання уваги.
18. Кінетична система спілкування.
19. Закони ефективного спілкування.
20. Мовний етикет як складник культури мовлення

21. Виразність усного мовлення. Інтонація, мовні такти, паузи, логічний наголос, мелодика мовлення, темп мовлення.
22. Позамовні засоби виразності.
23. Вимова голосних звуків.
24. Вимова приголосних звуків.
25. Вимова слів іншомовного походження. Акцентуаційні норми
26. Функціонування української мови в уснорозмовній сфері та вплив на соціум (професійна комунікація, мова медіа та реклами)
27. Специфіка і структура мовленнєвого впливу. Маніпулятивні технології: способи розпізнання та протистояння. Мова як наскрізна сугестивна система.
28. Офіційне та приватне спілкування крізь призми маніпулятивних технологій.
29. Захист від маніпулятивного впливу. Техніки протистояння маніпулюванням.
30. Гендерні характеристики комунікативної поведінки.
31. Реалізація стратегії фемінізації в українській мові.
32. Мовна норма. Система норм писемного мовлення: лексико-фразеологічні, морфологічні, синтаксичні, графічні, орфографічні, пунктуаційні, стилістичні. Причини порушення мовних норм.
33. Принципи правопису.
34. Особливості фіксації мовних норм у правописі, словниках, довідниках, підручниках та посібниках з української мови.
35. Чергування *у з в* та *і з й*.
36. Позначення м'якості приголосних на письмі. Найважливіші правила вживання м'якого знака.
37. Правила вживання апострофа в сучасному українському правописі. Сполучення літер *йо –ьо*.
38. Правопис префіксів у сучасній українській літературній мові.
39. Правопис слів іншомовного походження в сучасній українській літературній мові.
40. Написання складних слів разом, через дефіс та окремо.
41. Спрощення в групах приголосних.
42. Подвоєння приголосних звуків.
43. Написання слів з великої літери.
44. Правопис часток *не* та *ні*.
45. Точність наукового мовлення. Особливості вживання термінів. Правила вживання слів іншомовного походження в професійному мовленні.
46. Причини порушення семантичної точності мовлення.
47. Найпоширеніші типи порушення фразеологічної точності.
48. Українська лексикографія. Типи словників.
49. Словотвірні норми. Нормативність творення відонімних дериватів. Прізвища, імена та імена по батькові: закономірності творення та особливості відмінювання.
50. Нормативність уживання граматичних форм самостійних частин мови.

51. Синонімія та омонімія відмінкових та прийменниково-відмінкових форм.
52. Порушення норм у вживанні службових частин мови.
53. Порядок слів у реченні. Синтаксична норма в словосполученні.
54. Керування та узгодження між компонентами речення. Координація головних членів речення.
55. Формальна і семантична ускладненість речення.
56. Розділові знаки у складносурядному, складнопідрядному та безсполучниковому реченнях.
57. Пряма та непряма мова. Розділові знаки при прямій / непрякій мові.

6.6 Шкала відповідності оцінок

Таблиця

Порядок переведення рейтингових показників успішності у європейські оцінки ECTS

Результати навчання студентів щодо опанування навчальної дисципліни оцінюються за 100-бальною шкалою. Переведення результатів, отриманих за 100-бальною шкалою оцінювання в 4-х бальну та шкалу за системою ECTS здійснюється за такою схемою:

Оцінка ECTS	Значення оцінки	Оцінка за стобальною шкалою	Оцінка за національною шкалою
A	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) у межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками	90-100 балів	відмінно
B	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) у межах обов'язкового матеріалу без суттєвих грубих помилок	82-89 балів	добре
C	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок	75-81 балів	
D	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності	69-74 балів	задовільно
E	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)	60-68 балів	задовільно
FX	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з	35-59 балів	

	можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного опрацювання		незадовільно
F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни	1-34 балів	

7. Навчально-методична карта дисципліни «Культура усного і писемного мовлення (українська)»

Денна форма

Разом за семестр: 60 год., практичні заняття – 28 год., модульний контроль – 4 год., самостійна робота – 28 год.

Тиждень														
Модулі	Змістовий Модуль 1.								Змістовий Модуль 2					
Назва модуля	Культура усного мовлення як чинник творення лінгвального (фахового) простору								Культура писемного мовлення як чинник творення лінгвального (фахового) простору					
Лекції														
Дати														
Теми практичних занять	<u>Тема 1.</u> Генеалогія української мови (10б+1б)	<u>Тема 2.</u> Функціонально-стилістична диференціація української мови як основа фахової мови. (10б+1б)	<u>Тема 3.</u> Культура усного фахового спілкування. (10б+1б)	<u>Тема 4.</u> Функціонування української мови в усно-розмовній сфері та вплив на соціум (професійна комунікація, мова медіа та реклами). (10б+1б)	<u>Тема 5.</u> Культура усної професійної комунікації: виразність усного мовлення. (10б+1б)	<u>Тема 6.</u> Орфографічний акцент та грамотність як складнік мовленнєвої культури фахівця. (10б+1б)	<u>Тема 7.</u> Технології комунікативного впливу. (10б+1б)	<u>Тема 8.</u> Мовний етикет як складник культури мовлення. (10б+1б)	<u>Тема 9.</u> Гендерні та вікові аспекти спілкування. (10б+1б)	<u>Тема 10.</u> Динаміка мовної норми і проблеми кодифікації. (10б+1б)	Тема 11. Український правопис у контексті мовних інновацій. (10б+1б)	<u>Тема 12.</u> Лексична та фразеологічна правильність мовлення. (10б+1б)	<u>Тема 13.</u> Грамматична парадигма в лінгвальній культурі фахівця. (10б+1б)	<u>Тема 14.</u> Синтаксичні аспекти культури мовлення. ((10б+1б))
Самостійна робота					56	56		56		56		56	56	
Контроль	Модульна контрольна робота 1. 25б								Модульна контрольна робота 2. 25б					

Загальна кількість балів: 239

Коефіцієнт 3,98

8. Рекомендовані джерела

Основна література

1. Заболотний О., Заболотний В. Правильне мовлення. Київ, 2020. 272 с.
2. Маруніч І., Гайдаєнко І. Ділове спілкування та культура мовлення. Київ, 2019. 224 с.
3. Мельник Т., Струганець Л., Бобесюк О. Культура мови: від теорії до практики. Київ : Богдан, 2015. 216с.
4. Микитюк О. Сучасна українська мова: самобутність, система, норма : навч. посіб. 6 те вид., зі змін. Львів : Львівська політехніка, 2020. 440 с.
5. Пасинок В.Г. Основи культури мовлення. Київ, 2019. 184 с.

Додаткова література

1. Александрова В. Ф. Розвиток креативності студентів на заняттях з культури усного і писемного мовлення. Українська мова і література в школі. 2020. № 3. С. 55-57.
2. Бабич Н. Д. Практична стилістика і культура української мови. Львів, 2003. 432 с.
3. Видайчук Т.Л. (2021). Дискусія в Імператорській академії наук (1907 рік) щодо системи правопису «Словаря української мови». Синопис: текст, контекст, медіа. № 27 (3), с. 165–171.
4. Видайчук Т.Л. (2021). Історія української мови у вимірах освітнього процесу початку ХХ століття. Мова: класичне – модерне – постмодерне. № 7, с. 50–67.
5. Горохова Т. О. Оптимізація методів формування української культуромовної особистості майбутніх учителів в умовах дистанційного навчання. Молодий вчений. 2020. №4 (80). С.596-572.
6. Дружененко Р. С. Осмислення прагматичної функції простого речення майбутніми вчителями української мови і літератури під час вивчення курсу «Культура усного і писемного мовлення». Актуальні наукові дослідження в сучасному світі. Збірник наукових праць. Вип.1(21). Ч. 6 «Педагогіка». Переяслав-Хмельницький, 2017. С. 60-65.
7. Дружененко Р.С. Рекламний текст як засіб навчання культури мовлення студентів журналістських спеціальностей. Вісник Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка. Вип.14-15 (170-171). С.66-69.
8. Загнітко А. П. Українське ділове мовлення: професійне і непрофесійне спілкування. Донецьк, 2007. 408 с.
9. Заєць В. Г. Форми дієприкметників: способи врегулювання порушень мовної норми (на матеріалі сучасної української мови). Studia Philologica : зб. наук. пр. 2017 (8). С. 24-28.
- 10.Климова К.Я. Основи культури і техніки мовлення: навч. посібник. Київ, 2006. 240с.

11. Кучерук О. А., Караман С. О., Караман О. В., Віннікова Н. М. Використання ІКТ для формування фахових компетентностей у майбутніх учителів української мови та літератури. Інформаційні технології і засоби навчання. 2019. Т. 71. № 3. С. 196-214.
12. Лахно Н.В. Інноваційні методи навчання в риторичній освіті психологів. Наукова скарбниця освіти Донеччини. Донецьк: Донецький нац. ун-т, 2011. С.45-48.
13. Масенко Л. Т. Мова і суспільство: Постколоніальний вимір. Київ : “КМ Академія”, 2004. 163 с.
14. Масенко Л. Т. Суржик: між мовою і язиком. Київ, 2011. 135 с.
15. Мацько Л. І. Культура української фахової мови: навчальний посібник. Київ, 2007. 360 с.
16. Остапченко О.В. Українська мова в грі: проблемні завдання, конкурси, змагання, цікаві факти, тести, квести. Київ, 2018. 224 с.
17. Радевич-Винницький Я. Етикет і культура спілкування: навч. посібник. Київ, 2006. 231 с.
18. Două decenii de la înființarea specializării Limba și literatura ucraineană la Facultatea de Litere .Universitatea Babeș–Bolyai din Cluj-Napoca. 2020. С. 138-149.
19. Русаченко Н.П., Коханчик С.Р. Лемківський говір: проблема статусу. *Studia Philologica*. Київ: Київський ун-т. ім. Б. Грінченка, 2019. С. 73-79.
20. Семенюк О., Паращук В. Основи мовної комунікації. Київ, 2010. 240 с
21. Сербенська О. Антисуржик. Вчимося ввічливо поводитись і правильно говорити. Київ, 2017. 344 с.
22. Стишов О. А. Динаміка лексичного складу сучасної української мови. Лексикологія. Лексикографія : навч. посіб. Біла Церква : «Авторитет» ФОП Курбанова Б. В, 2019. 198 с.
23. Сучасна українська мова. Фонетика. Лексикологія. Фразеологія. Лексикографія. Морфеміка. Словотвір. Морфологія [Текст] : зб. вправ і завдань : навч. посіб. для студентів ВНЗ / Г. О. Козачук [та ін.]. Київ : Вид во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2017. 180 с.
24. Українська мова за професійним спрямуванням: навч. посібник за ред. С. О. Карамана, О. А. Копусь. Київ, 2013. 544 с.
25. Українська мова. Мова фаху, мова науки, мова спілкування. Текстовокомунікативне навчання: навчальний посібник / за ред. Любашенко О.В. Київ, 2014. 256 с.
26. M. Moser. Die Geschichte der ukrainischen Schriftsprache in Galizien im mitteleuropäischen Kontext, in: *Comparative Cultural Studies on Central Europe*, red.: I. Pospíšil, Brno 2004.
27. Yu. Shevelyov. Galicia's contribution to the formation of the Ukrainian literary language [Electronic resource]. Shevchenko Scientific Society in Lviv, Kyiv-Mohyla Academy National University. K.: KM Academy, 2003. 60 p.

1. Волощак М. Неправильно – правильно. Довідник з українського слововживання: За матеріалами засобів масової інформації. Київ: Вид. центр “Просвіта”, 2000. 128 с.
2. Головащук С. І. Складні випадки наголошення: Словник-довідник. Київ: Либідь, 1995. 192 с.
3. Головащук С. І. Українське літературне слововживання: Словник-довідник. Київ: Вища школа, 1995. 319 с.
4. Демська О. М., Кульчицький І. М. Словник омонімів української мови. Львів: Фенікс, 1996. 223с.
5. Довідник з культури мови/за ред. С. Я. Єрмоленко. Київ: Вища школа, 2005. 400 с.
6. Етимологічний словник української мови у семи томах /АН УРСР, Інститут мовознавства ім. О. О. Потебні. Гол. редактор О. С. Мельничук. Київ: Наукова думка, 1982-2006.
7. Єрмоленко С. Я., Бибик С. П., Тодор О. Г. Українська мова. Короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів /за ред. С. Я. Єрмоленко. Київ: Либідь, 2001. 224 с.
8. Орфоепічний словник / уклад. М. І. Погрібний. Київ: Рад. школа, 1984. 629 с.
9. Повний словник антонімів української мови / Калашник В. С., Колоїз Ж. В.; Словник фразеологічних антонімів української мови / Л. М. Полюга. Київ: Довіра, 2006. 859 с.
10. Словник-довідник з культури української мови / Д. Гринчишин, А. Капелюшний, О. Сербенська, З. Терлак. Київ : Знання, 2004. 367 с.
11. Словник епітетів української мови / С. П. Бибик, С. Я. Єрмоленко, Л. О. Пустовіт; За ред. С. Я. Єрмоленко. Київ: Довіра, 1998. 431 с.
12. Словник іншомовних слів / уклад. Л. О. Пустовіт та ін. Київ: Довіра, 2000. 1018 с.
13. Словник паронімів української мови / уклад. Д. Г. Гринчишин, О. А. Сербенська. Київ: Радянська школа, 1986. 221с.
14. Словник синонімів української мови: У 2-х т. / А. А. Бурячок, Г. М. Гнатюк, С. І. Головащук та ін. Київ: Наук. думка, 1999 – 2000.
15. Словник сучасного українського сленгу / упоряд. Т. М. Кондратюк. Харків : Фоліо, 2006. 350с.
16. Словник української мови: В 11-ти т. / І. К. Білодід (гол. ред.) та ін. Київ: Наук. думка, 1970 – 1980.
17. Ставицька Л. Український жаргон. Словник. Київ: Критика, 2005. 494с
18. Струганець Л. Культура мови. Словник термінів. Тернопіль: Богдан, 2000. 88 с.
19. Сучасний словник іншомовних слів: близько 20 тис. слів і словосполучень / НАН України. Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні. Уклад. О. І. Скопненко, Т. В. Цимбалюк. Київ: Довіра, 2006. 789с.

Інтернет - ресурси

1. Конституція України (чинна з 1996 р. зі змінами). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws>
2. Культура мови і культура мовлення. Комунікативні ознаки культури мовлення. URL: https://pidruchniki.com/1040101747600/dokumentoznavstvo/kultura_movi_kultura_movlennya_komunikativni_oznaki_kulturi_movlennya
3. Лексичні норми мови професійного спілкування. URL: https://pidruchniki.com/1814081747605/dokumentoznavstvo/leksichni_normi_movi_profesiynogo_spilkuvannya
4. Українська мова: Енциклопедія. URL: <http://litopys.org.ua/ukrmova/um.htm>
5. Українська мова в Інтернеті. URL: <http://novamova.info/>
6. Українська мова професійного спілкування. URL: https://pidruchniki.com/1435072247592/dokumentoznavstvo/ukrayinska_mova_profesiynogo_spilkuvannya
7. Український правопис (2019). URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/ukrayinskij-pravopis-2019>
8. Уроки державної мови. URL: <http://mova.kreschatic.kiev.ua/>
9. Центр культури української мови. URL: <https://centrkum.blogspot.com/>